

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของโลก ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ทุกชนชั้นของสังคมไทยต่างได้รับผลกระทบอย่างทั่วถึง แนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่ายคือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตั้งแต่ระดับฐานล่าง ด้วยการพัฒนาแบบองค์รวม โดยส่งเสริมให้กลุ่มองค์กรชุมชน ภาครัฐ เอกชน ได้เข้าไปมีส่วนร่วม/เชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานเพื่อให้เกิดพลังในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง (อรลักษณ์ วิชัยธรรม, 2549: 1) โดยที่รัฐบาลเห็นว่าการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินของตนเอง เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต และเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2552: ออนไลน์)

การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะดำเนินการตามระเบียบที่สมาชิกในชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้น ภายใต้กรอบของระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ระเบียบของแต่ละกองทุน จึงเปรียบเสมือนข้อบังคับหรือข้อปฏิบัติที่สมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติตาม โดยมีคณะกรรมการที่มาจากการเลือกสรรของสมาชิกทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการบริหารกองทุนให้ เป็นไปตามระเบียบ ในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าวเป็นเรื่องของการบริหารจัดการเงินของกองทุน ซึ่งนอกเหนือจากความรู้ ความสามารถในการจัดการแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ความโปร่งใสของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อเป็น

เครื่องมือชี้ให้เห็นถึงความชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ ก่อให้เกิดความเชื่อถือไว้วางใจจากสมาชิก ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมการบริหารจัดการเงินของกองทุนก็คือ บัญชี เพราะสามารถแสดงรายการและฐานะการเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าก้าวหน้า ทรงตัว หรือตกต่ำประการใดและจะเป็นเกราะป้องกันให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ได้เป็นอย่างดีเพราะจะเป็นหลักฐานสามารถให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบได้ตลอดเวลา

จากที่ผ่านมามีการจัดทำระบบบัญชีและการจัดทำเอกสารหลักฐานควบคุมทางการเงินด้านการเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองยังขาดความชัดเจนและไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบที่เป็นแนวทางและมาตรฐานเดียวกันและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหรือยังขาดประสิทธิภาพ รวมถึงไม่มีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการกองทุนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน แนะนำ และติดตามผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินและการบริหารจัดการกองทุน ดังพาดหัวข่าวเรื่อง “สตง.เปิดแผลประชานิยม กองทุนหมู่บ้าน ปล่อกู้ละเทะ” ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2552 กล่าวถึงประเด็นปัญหาสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และมีแนวโน้มที่จะแผ่ขยายเพิ่มขึ้นทุกปี คือ กองทุนหมู่บ้านมีหนี้ค้างชำระ และเงินขาดบัญชี โดยกองทุนบางแห่งอยู่ในภาวะวิกฤต ไม่ได้ดำเนินกิจการมาเป็นเวลาหลายปีและไม่มีเงินเหลือในบัญชีกองทุน โดยจากผลการตรวจการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพบว่า เงินฝากธนาคารของแต่ละกองทุนหมู่บ้านที่ฝาก ธ.ก.ส. จำนวน 13,936 กองทุน พบว่ากองทุนหมู่บ้านประมาณร้อยละ 18.25 (จำนวน 2,543 แห่ง) มีปัญหาหนี้ค้างชำระหรือเงินขาดบัญชี คิดเป็นเงินรวม ไม่น้อยกว่า 1,583.32 ล้านบาท หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 11.36 นอกจากนี้ จากการสุ่มตรวจกองทุนหมู่บ้าน 450 กองทุน พบประเด็นปัญหาสำคัญที่สอดคล้องกับการตรวจสอบตามบัญชีเงินฝากข้างต้น คือ กองทุนหมู่บ้านประมาณร้อยละ 50 มีหนี้ค้างชำระหรือเงินขาดบัญชี ประมาณ 83.39 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18.53 (มติชน, 2552: ออนไลน์)

อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอำเภอที่มีจำนวนกองทุนหมู่บ้านที่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วจำนวนทั้งสิ้น 103 กองทุน โดยมีจำนวนสมาชิกกองทุนทั้งสิ้น 12,514 คน และมีเงินทุนรวมทั้งสิ้น 150,077,300 บาท ซึ่งนับว่าทั้งจำนวนสมาชิกและจำนวนเงินทุนมีจำนวนที่ค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตามจากรายงานผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของจังหวัดเชียงใหม่ ประจำเดือนสิงหาคม 2553 ไม่ปรากฏว่ามีกองทุนหมู่บ้านใดสามารถพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการจนยกระดับเป็นสถาบันการเงินชุมชนได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอำเภอโดยเฉลี่ยที่เป็นอำเภอที่มีพื้นที่

เขตติดต่อและมีสภาพบริบทที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งกับอำเภอจอมทองแล้ว พบว่าอำเภอคอยหล่อที่มีจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเพียง 5,481 คน และมีจำนวนเงินทุนเพียง 81,767,762 บาท กลับมีกองทุนหมู่บ้านที่ยกระดับเป็นสถาบันการเงินชุมชนแล้วถึง 3 กองทุน (รายงานผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดเชียงใหม่, 2553 : ออนไลน์) ซึ่งปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งด้านหนึ่งที่ทำให้กองทุนหมู่บ้านในอำเภอจอมทองขาดศักยภาพที่จะยกระดับขึ้นเป็นสถาบันการเงินชุมชน ก็คือ ปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในที่คณะกรรมการหมู่บ้านยังไม่มีความรู้ในการบริหารจัดการกองทุน อีกทั้งยังไม่มี ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี (พรชลิ มีบุญ, 2553: สัมภาษณ์)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทำให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงและเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
2. สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ปัญหา หมายถึง ปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

การจัดทำบัญชี หมายถึง การรวบรวมและบันทึกรายการทางการเงินและบัญชีที่เกิดจากการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

การควบคุมภายใน หมายถึง นโยบาย กระบวนการปฏิบัติงาน และมาตรการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับคัดเลือกจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กำหนดให้ถือปฏิบัติในกองทุนเพื่อป้องกันรักษาทรัพย์สิน ป้องกันและตรวจพบการ

ทุจริตและข้อผิดพลาด และครบถ้วนของการบันทึกบัญชี การจัดทำข้อมูลทางการเงินให้น่าเชื่อถือ รวมถึงประสิทธิภาพการดำเนินงาน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมายถึง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved